

PARIS Egyik Nevezetessége

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Kérjük

a nyári évad 591 legújabb mintarajzt tartalmazó nagy illusztrált Catalogusát. Szétküldése ingyen és bérmentve kikérményezett levelekben kéri az alanti cégtől

JULES JALUZOT & Co PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps orias raktárán levő szövetek mintái, árát és fajt lehetőleg meghatározni kéretik.

Expediatio a világ minden országába. Áruküldeményre nézve a feltételek a Catalogusban találhatóak.

Tolmács minden nyelven látogató közönségünk rendelkezésére.

EGYETÉRTÉS

Lengyel módra készített

narancs-pálinka.

Fackh Gedoné gyártmánya Badacsonyan

0.2 literes üvege 40 kr. Főraktár Brázay Kálmánnal Budapest, Muzeum-körút 23.

KÁRPIT gyári raktár

JERK ÉS SCHUSCHITZ

Budapest, V., Nádor-utca 1. sz. alatt, Bécs, I, Getreidemarkt 2.

ajánlja dúsz választékú raktárát mindenemű papír-kárpitokban 8 méter hosszú 50 cmtr. széles tekercsekben 12 kr.-tól felfelé. Minták és költségvetések díjmentesen.

KOLLERICH PÁL és FIA

cs. és kir. udv. szállítók

első magyar sodronyszövet- fonat- és szitaáru-gyára, budapest, IV., Ferenc József-rakpart 21. sz.

Gép-sodrony-fonatok

kertek, erdők, vadaskertek, tyukudvarok, gazdasági telepek, ménesek, stb. stb. bekerítésére.

Ablak- és üvegtető-rostélyzatok.

Kavics és homok áthányó rosták.

Képes árjegyzékek és költségelőirányzatok ingyen és bérmentve küldetnek.

Latzkovits A.

a mélyen tiszt. hölgyvilág szives figyelmébe ajánlja

illatszert- és pipereszappanok üzletét

Andrássy-út 3. szám alatt,

hol dúsz választék található finom s olcsó, de csakis a legjelesebb bel- és külföldi gyárosok készítményéből, u. m.: illatszerek, kézi szappanok, hölgyporok, szájjavok, fogporok, paszták, fog-, haj-, köröm- és ruha-kefék, fésűk és hajlók stb. női és úri pipere-czikkekben, igen jutányos árak mellett.

BUDAPESTEN, Kerepesi ut 36. sz. Kívánatra ingyen és bérmentve kapja mindenki a most megjelent árjegyzéket 300 képpel, melyben a hangszerek legújabbos vívmányai ábrázolva vannak. — Harmonika-füveola 12 billentyűvel, fin. hangokkal, melyek a szájukba való befúvás által működnek. Mindenkiékné igen alkalmas miniatűr-eszköz. — Kicsiny és nagyok egyaránt alkalmas. — Ára 2 frt. — Harmonium- és harmonika-árjegyzékkel külön szolgálók.

Sternberg Armin hangszergyáros.

REICHENHALLI FÜRDŐ

Évad tartama májustól októberig. Hivatalos megnyitás május 16-án.

Sósfürdők, savó- s legnagyobb német égáji és terep-gyógyhely. Oertel tanár rendszere szerint, a bajor Alpesekben. Fürdők só-, anyagúg-, lóp- és fenyőtű-kivonattal; kecskesavó, tántútel, kefir, alpesi növényoldatok, valamennyi ásványvíz friss töltésben. Legnagyobb légmozgató készülék, belézési termek, párlóművek, sóforrások, gyógytanúzás. Legjobb gyógyviznyonok, új vízvezeték és csatornázás által. Kiterjedt park-ültevények fűdött sétatutakkal, közel a fürdőudok és jókárban tartott gyógyutak, minden irányban és minden emelkedési viszony szerint. Naponkint kétszer hangverseny a fürdő zenekara által; évad-színház, olvasó-szoba. Vasúti távirat-állomás. Kimerítő tervezeteket küld a kir. fürdőhivatal.

VÉGHLESI

VERA-FORRÁS.

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdus, égvényes savanyuvize.

VÉGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.)

Budapesti főraktár

Erzsébet-körút 38-ik szám alatt.

Telephon-összeköttetés.

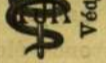
Számos raktár a vidéken.

Kwizda köszvényfolyadékja

évek óta kipróbált háziszert

csúsz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszer-tárában.

Egy üveggel 1 frt o. é.

Naponkinti postai szétküldés a fő-letét által. KWIZDA FERENCZ JÁNOS. osztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszer-tára Korneuburgban, Bécs mellett.

Legjobb és Leghírnevesebb Pipere Hölgypor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi czég „LA VELOUTINE”

különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető

VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában Budapest, Kigró-tér 8. szám.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatálanságokat eltávolító jóhatás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arezkenőcs és Salvátor-szappan.

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló Salvátor-gyógyszertárban, Eszéken, felsőváros, Dienes J. C.-nél kapható.

1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Hatása előmozdítottatik a Spitzer-féle salakos mosóvíz használata által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom makacsabb bőrtisztatálanságoknál a „Mille arezkenőcsöt” 1 tégely 60 kr. Kétféle Lyonn rizspor 1 doboz 1 frt. kis doboz 50 kr. Minian többféle utánzások látnak, a Spitzer- és Mille-kenőcshez használandó szappanba saját czéggem be van nyomva és csak ezen czéggemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódiának; a Spitzer-kenőcs födelén pedig a Salvátorfej domboru nyomásban van felülmelve. Raktár Budapestben Torók József gyógyszer-tárában, király-utca 12. Postai megrendelések utánvétellel azonnal pontosan eszközöltetnek.

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZÁM. 1889.

BUDAPEST, ÁPRILIS 21.

XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt. Kétfoldi előfizetéshez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó

EGY HALDOKLÓ KIRÁLY ÉS CSALÁDJÁ.

HÓNAPOK, mondhatnók évek óta szárnyal a hír egy készülőben levő katasztrófáról, mely ha bekövetkezik, egy régi uralkodó családdal lesz az európai fejedelmi házak sora szegényebb, s az utolsó férfi-sarj ravatala fölött megfordítják a családi czimert.

III. Vilmos, Németalföld királya már huzamos idő óta súlyos beteg s már nem egyszer járta be a lapokat a hír, hogy a király életének már csak néhány napot ígérnek az orvosok. A király szívszerve természetét mindaddig megező-folta eme híreszteléseket; a legújabb tudósítások szerint azonban úgy áll a dolog, hogy a gyászeset már csakugyan nem várthat igen soká magára.

Egy uralkodó-család trónöröklésre hivatott fiágának kihalása az európai államrendszerben mindig elsőrendű jelentőséggel bíró esemény s ha az államférfiak előrelátása és bölcsesége mindent elkövet is, hogy az események rendes folyását zavaró következményei ne legyenek: az életre kelő új érdekek s a politikai helyzet új alakulása mindig alkalmas élénken foglalkoztatni még a politikától távol álló köröket is.

Az 1817-ben született, ma tehát 72 éves III. Vilmos király atyjának, II. Vilmosnak 1849 márcziusban történt halála után ugyane hó 17-én foglalta el a hollandi trónt. Kéves jelét árulta el az önálló egyéniségnek és az uralkodói erényeknek, pedig bizonyos alkalmakkal, így a Brielle bevételének 300-ados évfordulója ünnepélyén tartott emlékbeszédében nem közönséges értelmi képességet árult el. Szerette és ápolta a tudományt és a művészeteket s ebben művelt lelki neje, Zsófia, a württembergi király lánya is buzzón támogatta. De a politikában habozó természete nem engedte érvényesülni s nem is volt soha népszerű országában. Ő ideért elő a luxemburgi kérdést azzal, hogy Poroszország emelkedésiránti

féltékenységtől sarkalva, Luxemburgra való igényeit III. Napoleon császára akarta átruházni. A poroszok elleni féltékenységében különben, mint igazi délnémet honleány, Zsófia királyné is osztozott. III. Vilmos király mindig igen visszavonult életet folytatott kastélyaiban, alig ment egy évben egyszer Amsterdamba, országa fővárosába, s csak akkor és addig élt nyilvános életet, mikor és a mig az országgyűlés megnyitását elmondotta a miniszterei által szájába adott beszédet, s azzal ismét visszavonult a magánéletbe. Mindazáltal kormányzási politikájának vezérfonala maradt mindvégig, hogy poli-

tikailag és közgazdaságitag átalakítsa Németalföld helyzetét s azt az újkor szükségleteinek színvonalára emelje. Ebben a törekvésében nem is kerülhetett ki minden külbonyodalmat. Véres és nehéz harcokat folytatott távol világrészekben vad népek ellen, hogy megvédelmezze gyarmati uralma érdekeit, melyet merész tengerészei biztosítottak Hollandiának.

Élete nagyobb részét a looi kastélyban töltötte, melynek nyugalmát nem egyszer zavarta fel súlyos családi csapás. A családja fenntartásáért annyira aggódo királynak forrón szeretett neje elvesztésén kívül egymásután kelle megérnie családja összes férfi tagjainak halálát is. Legidősb fia, az orániai herceg, Páris zajos légkörében egészen elidegenedett hazájától, csak az élvezeteknek élt, és nem óhajtott trónra lépni, s Párisban is halt meg. Öcsese, Sándor, egy rendkívül magas értelmiségű ifju, már gyermekkorra óta beteges óta s teljesen visszavonult életet élt, minden idejét könyveinek s madarainak szentelve. Csak néha vett részt szabaddóművés összejöveteleken és Spinoza kétszázados évfordulója ünnepélyén tartott magas és lendületes szónoklatot, melyet Renan Ernő hízeltgő bókokkal halmozott el. Különben ép oly nyugtálló volt, mint II. Lajos bajor király. 1884 júniusában tifusz vetett véget életének.

Most Vilmos király testvéröcsése, Henrik németalföldi herceg és luxemburgi helytartó lett kiszemelve a hollandi trón örökösének. De ez is meghalt, kéves Frigyes Károly porosz herceg leányával tartott esküvője után.

Hogy a király utódot biztosítson magának, 1879-ben, késő agy korában másodszer is megnősült, az akkor csak 19 éves Emma, Waldeck-Pymonti hercegnőt véve nőül. Ebből a házasságból született 1880. aug. 31-ikén az a még kiskorú leánygyermek, Vilma, kire most a hollandi trón néz az 1848-diki alkotmány értelmében, mely a németalföldi trónörökösödést a férfi-ág kihalta esetén a női ágra is kiterjeszti.

VILMA HOLLANDI HERCEGNŐ, a németalföldi trón örökösője.

Advertisement for 'TOJÁS' (Egg) medicine, listing various ailments it treats and prices for different quantities.

Ennyiben tehát a jövőd biztosítottak látásának, különösen mivel már az 1884-diki regességi törvény is gondoskodott arról, hogy a király elhalása esetén leánya kiskorúsága ideje alatt s ennek nevében Emma királyné vegye át a kormányt. De bonyolultabb a kérdés a luxemburgi nagyhercegség tekintetében. Ezt a nagyhercegséget, melyet még I. Vilmos király a bécsi kongresszustól kárpótlásul kapott elvesztett nassauai örökös tartományaiért, a király, Poroszország iránti féltékenységből, Franciaországnak volt hajlandó átengedni. Igaz, hogy az 1867-iki londoni szerződés ez ügyet akként rendezte ideiglenesen, hogy Luxemburgot, mint semleges területet a hatalmak garanciája alá helyezte. De a hollandi király halálával ez a véglegesen még el nem intézett incidens alighanem megint nyílt kérdéssé válik.

A németalföldi alkotmányának a női örökösödést biztosító paragrafusának a bir érvényével a luxemburgi nagyhercegségre, úgy, hogy Luxemburg III. Vilmos halálával elvált az anyaországtól, és a Nassau-ház idősebbik hercegi ágára szállt át.

Nincs kizárva a lehetőség, hogy Adolf nassauai herceg Luxemburg tartománya iránti igényéről öreg kora miatt fia javára lemondván, ez utóbbit és a még kiskoru Vilma németalföldi trónörökös között házasság jó létre, mely a két országot újra összekapcsolja. De e terv elé nagy akadályt gördít a kettőjük között fennforgó nagy körülönbség a Vilma trónörökösön zsenge kora. Másfelől felmerült az a hír is, hogy a kis trónörökös kezét Bismarck egy porosz királyi herceg számára akarja megnyerni. Egy ily tervnek szintén nem hiányoznak valószínűségi érvei, annál inkább az a hír is, hogy a kis trónörökös után több talán Hollandiának Németországhoz csatolása által ez utóbbit egyszerre megvalósulna az a régi vágya, melynek érdekében újabb nagy áldozatokat hoz, hogy t. i. ne egyedül csak szárazföldi vezérállam legyen, hanem a tengeren is odasorakozhassék a legelső hatalmasságok közé.

A LUXEMBURGI TRÓNÖRÖKLÉS.

Adolf nassauai herceg és Vilmos trónörökös herceg.

A luxemburgi trónörökös rendjét, mely most III. Vilmos németalföldi király súlyos betegséggel napirendre került, a bécsi kongresszus végzése szabályozza. E szerződés okmányában Németalföld király lemondott minden német birtokairól, nevezetesen Dillenburg, Dietz, Siegen és Hadamar hercegségekről s kárpótlásul nyerte az újból fölállított luxemburgi nagyhercegséget. Az átadott hercegségek örökös rendje ez alkalommal a luxemburgi nagyhercegségre vonatkozott ki érvényesnek s az okmány 71-ik szakasza így szól:

„A trónörökös azon joga és azon rendje, mely a Nassau-ház két ága között az 1783-iki nassauai örökös egyezményben megállapított, érvényben tartatik s a nassau-orániai négy hercegségről átruházatik Luxemburg nagyhercegségre.”

A bécsi kongresszus egyezménye rendelkezése az 1848. július 9-iki luxemburgi alkotmányba, sőt az 1886. november 27-én módosított alkotmányba is fölvetett.

A főnálló szerződések szerint tehát egy pilanatra sem volt kétségbevonható, hogy III. Vilmos németalföldi királynak fiórökös hátrahagyása nélküli halála esetére Luxemburg nagyhercegséget illetőleg Adolf nassauai herceg lesz az örökös. Csak hogy Németország megfontolatlannak tartotta, vajjon a nassauai herceg, mint egy szomszédos nagyhercegség souverainje, nyújt-e a német birodalomnak oly biztosítéko-

kat, melyeknek megköveteléséhez joga van? Mert az is kétségtelen, hogy Németország nem ismerte volna el trónörökös jogát egy oly uralkodónak, a kiről oka van gyanítani, hogy iránta ellenséges indulatu. A minthogy a cumberlandi hercegnek is kétségtelen joga van a braunschweigi herceg örökére, de azt még sem foglalhatja el, míg a Németország által megkövetelt garanciákat meg nem adja.

A nassauai hercegnek a luxemburgi trónhoz vezető útjában nem fordul elő hasonló akadály, ő azt senkitől nem háborgatva fogja birtokába vehetni s erre nézve Hollandia beteg királyának elhalása esetére már a szükséges előkészületek is megtörténtek.

És a kis Luxemburg e trónváltással kiválik Hollandiával való azon ikerállapotából, melyben e század kezdete óta létezett. 1815 óta Poroszország gyakorolta Luxemburg szövetségi várában a katonai megszállás jogát s azt csak az 1867. máj. 11-iki londoni szerződés által vesztette el, a nagyhercegség maga azonban továbbra is egész a mai napig megmaradt a német vámszövetségben, melyhez 1839 tavaszán csatlakozott.

A német államszövetségnek 1866. jun. 14-én történt fölcsúszása után Luxemburg várának a poroszok által gyakorolt katonai megszállási jogát kétségbe vonták s Hollandia királyától való felelőben, hogy az éjszak-németországi szövetségbe való belépésre fogják kényszeríteni, azzal a kérdéssel fordult Franciaországhoz, hogy az esetre, ha Poroszország ily irányban kísérletet tenne, számíthat-e a francziák támogatására? III. Napoleon erre azt a kérdést intézte Németalföld királyához: nem volna-e hajlandó Luxemburgot pénzbeli kártalanítás fejében Franciaországnak engedni át? Ehhez azonban Poroszország beleegyezésére vala szükség s ez azt kerek megtagadta, a mint a hollandi király ez iránt Berlinben tudakozódott.

Ez vala a kezdete a luxemburgi kérdésnek, melyet a londoni egyezmény akként oldott meg, hogy a nagyhercegség az orániai ház birtokában s mindörökre semleges államterület maradjon, s hogy semlegesége a londoni egyezmény aláíró hatalmak oltalma és kezessége alá helyeztessék, a várat a porosz csapatok hagyják el, a hollandi király pedig bontassa le és soha föl ne építtesse többé. Arra a kérdésre, vajjon Luxemburg semlegesége daczára is benne maradjon-e a német vámszövetségben, a hatalmak konferenciája igenlőleg határozott, mivel a nagyhercegség érdekei így javáltak.

Luxemburg már régóta a német törvényhozást fogadta el mint a gyanánt s szabaddalmi törvényét, a munkás-kérdés szabályozását, szeszadóját e szerint rendezte be. S ez uton fog valószínűleg haladni nassauai Adolf uralkodása alatt is.

A nehezeltés, melylyel a nassauai herceg 1866 óta a porosz király iránt viseltetett, a hercegnek és fiának, Vilmos trónörökös hercegnek II. Vilmos német császárral mult év szeptember 29-én Mainau szigetén történt találkozás alkalmával elenyészett s kölcsönös engesztelésnek engedett helyet, mely biztosítani látszik a nagy német birodalom s a kis Luxemburg közti barátságos viszonyt.

Adolf nassauai herceg, Luxemburnak imár regense s leendő nagyhercege, már 72-dik életévében áll. 1817. július 24-én a Lahn mellett Weilburgban született, mint I. Vilmos hercegnek Lujza szász-altenburgi hercegnővel kötött első házasságából származott legidősebb fia s 1839. augusztus 20-án követte atyját az uralkodásban. Először 1844. január 31-én nősült meg, nőül vevén Mihály orosz nagyherceg leányát, Erzsébet nagyhercegnőt, de a ki már egy évre rá meghalt.

1851. április 22-án másodsor házasodott, Frigyes anhalt-dessauai herceg leányát, Adelheidot vevén nőül.

Az 1848-iki események Nassau hercegséget sem hagyták érintetlenül, csak hogy itt vérontásra nem került a dolog, mivel a herceg a válság pillanatában megadta a tőle követelt engedményeket. 1849-ben a Dánia elleni hadjáratban egy hadosztálynak volt a parancsnoka. Utóbb szoroson csatlakozott Ausztriához s 1866-ban elrendelte ennek javára a nassauai segédszerepek mozgósítását, noha ez intézkedést a rendek még akkor nem hagyták jóvá. 4000 főre menő csapatai a 8-ik szövetségi hadtesthez, Sándor hesseni herceg parancsnoksága alá voltak beosztva. A hadi szerencse a porosz fegyvereknek kedvezvén, július 14-én a herceg elhagyta székhelyét s Mainz keresztül Angsburgba utazott, kiáltványt bocsátván ki népéhez, melyben mielőbbi hazatérését helyezte kilátásba.

De biz az nem történt meg többé. Nassau hercegsége az 1866. szept. 20-iki törvény által Poroszországhoz csatoltatott s a herceggel megindult az alkudozások azon nassauai uradalmak megváltása iránt, melyek a herceg magántulajdonai valának. 1867. ősz elején létre is jött a szerződés, mely a herceg számára fizetendő kárpótlást 8 és fél millió tallérban állapította meg. Ez időtől kezdve Adolf herceg legtöbnyire Bécsben lakott s nyárszakon Königstein kastélyát a Taunusban s hohenburgi várát Bajorországban látogatta meg.

Fia, Vilmos trónörökös herceg, atyjának második házasságából 1852. április 22-én született. Jelenleg az osztrák-magyar hadseregben szolgál, mint ezredes s a Ferencz-József nevét viselő 1. számú huszárezred parancsnoka. Mint ilyenek, hazánkban, Fehértemplomban van állomása.

Adolf nassauai hercegnek rajta kívül egy leánya is van, Hilda hercegnő, a ki 1864. november 5-én Biebrichben született s most Frigyes Vilmos badeni nagyherceg neje.

FÖLTÁMADÁSUNK DICSŐ REGGELÉN.

Könnyes szemekkel néztem Golgotára,
Hol szenvedett és meghalt az Igaz;
A szomorú nap búcsúzó sugára
Bágyadtan intett: nincs többé vigasz!
Méreghar a bölcsek földi bére,
Az Isten-ember sorsa is kereszt.
Mért zúgolódnál oh szív? Nézz az égre,
Jutalmad ott. Koszorúd' ott keresd!

A mélyen érző szív és tiszta homlok
E földön boldog nem lehet soha;
Szerencse vára még mindnek leomlott,
Könnyek között születik mosolya.
De nézz, világ, a töviskoszorúra,
Örömrózsát szed róla a remény,
S fény áradoz szét a muló borúra
Föltámadásunk dicső reggelén.

Isten remekje, kiben van az élet,
Te is kóstoltad értünk a halált;
Világnak údva szállt a sírba véled,
Legszébb reményünk hervadóra vált.
Ki-kimegyek a csendes temetőbe,
Ragyog a könny bár, oly sötét van ott,
A név bevése fába, ércbe, kőbe,
Az emlék itt, de hol a szent halott?

Csak pora itt s porából e virágszál,
A lélek, a szív — oh az nincsen itt:
A szeretet erősebb a halálnál,
Nem fődí szí a lélek kincseit.
Föltámadott az Ur! A tiszta mennyből
Dicsőült lelkek intenek felém.
S könnyem felszárad, a szívem megenyhül
Föltámadásunk dicső reggelén.

SÁNTA KÁROLY.

ALKONYATI KÉPEK.

Irta PETELEI ISTVÁN.

I.

A vén nemes.

Ófalusi Kardos Dániel ur, minekutána harminez esztendeig látogatásokat tett volna — igen elfáradott. A Mezőség kopár hegyei megnöttek előtte, és meg az agyagos ut göröngyei.
Szürke volt; kopott volt; gyenge, szomorú volt.
Kezét a fordulónál, mely Barátosra vezet, megállott s így tűnődött:

— Jártam-e itt tegnap, vagy csak akartam?
Kissé össze volt zavarodva.

Egy tény világos volt: az, hogy nem akart messze menni e vidékről.

Ő itt született túl a hegyen, a barátosi nagy udvarházban. A hegyoldalba temették őseit száz esztendőknél által. A ki a Kardosok közül való, és igen vén ember, az nem szokott messze távolodni e vidékről.

Dániel sokat járt.

Egyszer volt egy tavasz, akkor ment ő el hazáról, minthogy a haza hívta. Még tele valának azon időben drága besszarábiai paripákkal az istálló; ezüsttel, bronzokkal a termek; gabnával a gabonások s a selymes mezők fehér gulyákkal. A haza kerte mindenét — és oda adta.

Soha se bánta meg.

Egy egész századot öltöztetett fel. Kemény, lelkes, szép gyerekek voltak. Vívta Piskinél és Segesvárnál; a «Kardos fia»-nak neveztek. És mintha a barátosi nagy ebédő faláról az aranyos rúmból egy komoly levele szállott volna ki, olyan volt előttük Kardos Dániel. Meltóságos és tüzes; okos és vakmerő; pajtás és parancsoló.

... Bujdosván pedig a dicsőséges napok után, haza jött és szélyel nézett. Mit se találván sem a hajlékban, sem a gabonásokban, sem a rétekben vagy erdőkben, a mit magának mondhatna,

így szól: «Nem nekem valának rendelve» és habozás nélkül elindult, hogy meglátogassa a szentleleki kastélyban lakó egyik jó barátját. Ott töltvén néhány napot, átkelt a hegyen, hogy Süködre szálljon a Kovácsiakhoz.

Senki kifogástalanabb, figyelmesebb, diskrétebb lovat nem ismert nálánál. Sem a méltóság, sem a nyájosság ellen nem vétte. Idegen volt ajakától a hazugság; a rágalom; szívtől a nemtelen indulat, az irigység vagy harag. Történetei voltak a hölgyek számára, véleménye a társaságokban.

A süködi kőfallal kerített bástyás udvarházból a Maros völgyébe indult. Ma itt pihent, holnap amott vadászott az urakkal, fecsegett az asszonyságokkal. Az erdei vadak fortélyát ismerte s a lovak fajtáit.

Kapun ki, kapun be a rónaságokon, a hegyes vidékeken, a székelyek országában és a szintelen alföldön, kik a kastélyokat lakják, a nemes házakat, a Kardosoknak ismerősei voltak. Hajdan fegyvertársai, atyafiai avagy barátai. Benyitván ajtaikon, otthonába nyitott.

... Harminez esztendeig.

Talán jó a népek, hogy hajléka legyen, tűzhelye, melyen télen lángoló fahasáb ropog, s kisdéd porontyai... Ah! ügyekből való ivadék, kiben tovább él. Homloka verejtékezik s tenyere feltörik a munkában házáért, véreért. Azonban a nemes ember a nagy hagyományok sulya alatt inkább bolyongjon hajléktalanul, nélkülözön és fázzék, — de ne alázkodjék le addig, hogy pénzért fárassza magát. A dolog kötelessége a szolgálé; a parancsolás az úré.

És Kardos Dániel nem dolgozott, nem is gondolt rá, hanem járt, járt kellemes, nyugodt tempóban, látogatásról látogatásra.

Harminez esztendővel utána azonban egyszer igen elfáradván, a két tó vidékéről, mely születni látta, elválni többé nem szándékozott. Felment a süködi udvarházba s leszállt a kezei nemesekehez, aztán a szentleleki kastélyban látták néhány napig. És így körben látogatta a völgyet, melynek közepén Barátos vén kastélyának kaputornya ügyli a kalászttermő mezőket.

Szeme meggyengült, dereka meggyengült, lábai meggyengültek s a feje is bizony. Azonban a romlandó test hadd változzék. Mindennek egyszer vége legyen. Csak az ősi erénynek ne ártson se idő, se erő.

Nem árt! A házak ajtai csak oly vendégzetőleg nyílnak fel előtte, mint hajdanában. Soha se tapasztalt több előzékenységet a fogadásban, nyilvánvalóbb szívesseget az ellátásban.

Elejébe mennek, kényeztetik. Megkérdeik: hogy van? Nem gyenge-e? Dicsérik a szímet, ruganyos járását. Megkérdeik, hol volt utoljára, s hová megy? Ételekkel szívesen látják el s erős, jó italokkal. Milyen bort szeret? Tán az úrmóst, tán az édes rózsamált? Tán tüzes marosmentit? Öreg embernek jó a kávé. Forrón, bőven nyújtják.

Még az ebédnél így szólnak: «aztán látogasson meg ismét minket.» Senki se mondja, hogy maradjon, de mindenki emlékezetébe ajánlja magát. Megkínálják kocsvival. Menjén azon a szomszédig. Ne fáradjon el az öreg ember... bárha Dániel maga az erő, az egészség.

Az, az; Dániel mosolygva bókol a hízogó szóra. A térde azonban megcsuklik. Sebah! Csak egy kis gyengeség. A friss levegő helyre hozza. És baktat tovább.

— Jártam-e tegnap itt, vagy csak akartam? Kérde a barátosi út előtt magától.

Az ősi házban egy kurta nemes lakik. Csak pár szobát laknak az egész kastélyból. A kertet legelőnek használják. Mindig fáradtak, izzadtak. Nincs sok holdja a határban.

Dániel egyszer volt nála hajdan... Szépen fogadták... szépen. Mindenkivel készséggel ellátták... Azonban ah! minden porlik ott és repe-dez. Ablakok hulltak le és kandallók (melyeknek lángra mellett hajdan egy asszony ült, nagyságos, gyönyörűsége kis fiával ölében...) roskadtak össze. Elfacsarodik az ember szíve. A lépcsők elromlottak: üresség, üresség, üresség mindenütt. Többet nem tette be oda a lábát.

Mindazonáltal felindul a hegyen Kardos Dániel egy nap délelőttjén, mérhetetlen vágyakozást érezvén arra, hogy a barátosi udvarházban pihenjen meg.

Szekerek menvén az uton dologra, a roskaft öreg embert így szólítja meg az egyik:

— Nem ül fel Nagyságod a hegyen? ... Dániel mosolyogni próbált s pálczájával legyintve felel:

— Jót tesz nekem a séta...

Az ormon leesett. Ekkor maga magának is így szólta a mint a földön feküdt:

— Szép nézni innen a vidéket.

Mert csakugyan még magának sem volna helyes bevallani, hogy jobban is lehetnének a dolgok, mint a hogy vannak.

Valóságban szép is volt onnan a kép. A barátosi tó fénylett az aljban, messze benyulva a hegyek közé. Sások nőttek be partjait, vízi madarak jó szállási... Egész erdeje látszott a hegy-éleken. Mind kopárak, vének, komorak. Nagy részük csupa sárga agyag, a mi nem jó semmire. Nem olyanok-e mint Kardos Dániel? A falu csendesen álmozdik.

Bizony szinte dél vala, hogy Dániel ur leért. Akkor szokása szerint be szedte magát, a bokrok által el lévén fedve. Karján hozott kis kabátját ruházta a viseltesre, cipőit letörölte és haját rendbe szedte.

Kitatarozván így magát, lefújván a port és kismityvén a rücsköt, belépett a kőkapun.

Az udvaron senki sem volt.

Teljesen erőtlennek érezte magát. Restellte. Hogy megpihenjen, leült a kaputorony fülkéjébe, hol a régi kopád ülőhelyet kínált. Kipihenvén magát, illendően jelenhetik meg. A nap rásütött. Szintelen ajakát kitátotta, hogy jobban érezze a sugarakat. A szemhéjai kissé nehezek voltak. Tudni kell, hogy e helyen fujta kürtjét hajdan a kapus, vendégek ha érkeztek. Arrább a kádár műhelye volt.

Tán az öregség sulyos, tán a nap hő, — Dánielt majd legyőzte a szender. Ekkor nevet mondá a falon túl a veteményes kertben egy férfinag.

— Ezennel itt lesz az öreg Kardos. A kezei hegyen találtak a szekerek. Gyengének mondják. Roskadozva jött fel az uton.

— Nézz a lejtőre, — felelt egy asszonyi szó, — látod talán?

Hallván a beszélgetést, Dániel felemelkedett s így rebegé: «bocsánat!» — idegen embert kihallgatni méltatlan levén ő hozzá. Azonban a nap lankasztá-e meg? visszaesett a kőpadra és hallá tovább:

— Éreztem. Hetek óta hallom, hogy itt kavillál a vidéken, éreztem, hogy ki nem kerüljük. Egészen oda van. A kinek a nyakán marad, arra szép komédia vár.

A férfi volt, ki így beszélt. Az asszony kérde: — Hogy a nyakán?

A gazda rövideden káromkodott.

... Azon ablakszemek az emeleten, melyekről hiányoznak a szárnyak, az ebédő-teremből valók. Az ezüstnél drágább régi kristály serlegek, a griff lábú nehéz kupák hova lettek a tölgyfa-asztalról? És a képek a falakról, melyek közül a

— Ugy?

— Rég hallom, hogy úgy adják kézről kézre. Mindenki fél, nehogy a nyakán rekedjen. Ez küldi ahoz, ott emelik erős borokkal tovább. Ápolják az életét, hogy a szomszéd faluig érjen. Maga a hollóshegybeli borból hoz az ebédhez s aztán mindjárt, mihelyt felkeltünk, szekeren odább viszi a szentleleki hágói.

Ez volt pedig a ház asszonya, s a kihez szólt, az ő ura. Dolgos, ügyekvő szegény emberek mind a ketten. Van egy fiuk a kollegiumban. Annak gyűjtenek. Hja! nehéz az élet, rossz a cseléd. Az a piros szemű buza, a melyik olyan nehéz, mint a marosi kovacs; az a törökbuza, a melyik száranként három esőt adott — mind elveszett. Az ember ugyan dolgozzék, hogy szűkösen megéljen. Hát hogy egy idegen temetésére költsön! Ki kívánhatja, Istenem!

Bizony... Oda tul a kőgabonás háta megett,

lassan, átment az udvarházzal szembe az itatókúthoz. A vályuból kissé meglocsolta hideg vízzel halántékait, a mi igen jól esett s aztán az ösvényen visszaindult a hegynek. Minden házat jól ismert. A telkek üresek voltak. Az emberek a mezőn voltak.

Dániel a fordulónál, mely a mezőre visz, levette jó kabátját. Az ajaka csendesen reszketett. Mély elkeseredés szorította a szívét. Szemei egy-egy percze elhomályosodtak. Ellegyintett szemhéjai előtt, mintha valami ingerkedő manót hessegetne. Ekkor egy könnyesepp ült ki szemgödörének szélére: «Ahá, te vagy!» mondta és mosolyogni próbált.

Az oldal, hova ért, az ő fiatal korában lombos erdő volt. Most csak cziher. Odáig szoktak hajdan felsétálni a kastély kertjéből. Jól be lehet látni a völgyet.

— Igen, — motyogta, — igen. S könnyedén

III. VILMOS NÉMETALFÖLDI KIRÁLY ÉS EMMA KIRÁLYNÉ.

legrégiben Kardos Sebestyén a száján kifutó szalagon szóló böles szavakat utódaihoz. Az ormon a ház felett a Solyomvár romhalmaza fehérlik.

Mindazonáltal bármint kapaszkodék eszével Dániel ur a fényes napok emlékébe, hogy ne hallja a hátamögött folyó beszélgetést, mégis befurakodott öreg fejébe a következő mondat:

— A hol meghal, ott temetik el, a mi szép komédia lesz annak, a kit ér. Már most mit tesz, ha ide jön elgyengülve, s nem tud tovább menni?

Az asszony pedig így felelt:

— Ugy tesz, a miképen a többiek cselekesznek a vidéken. El nem bujhatunk előle. Kivált ha mi tennék, kigyót-békát kiáltana ránk a világ. Mert mégis itt született na! Azonban ha jön, jól tartjuk mi is, hogy legyen ereje tovább menni. Ellátjuk mi is erős italokkal s fekete kávéval itatjuk, mint Keczen és Sükösdön, hogy lábra kapjon s odább mehessen.

a havasok szélén, száz esztendő s cserfa zöldel, mely királybíró sátrának nevezetik. Sziesztáit hajdanában ott töltötte Kardos Ábrám, a királybíró. A márkálisok után ott tul, ott a gödörben, az ercske szélén sütötték az ökröt a parasztnak. Hordót ütének csapra ugyanazon Hollós természetéből. Ah!... és néhány nagy sós könnyesepp egy megcsipette a Dániel veres pillákkal takart szemét. . . Aztán végig gurultak ránczos, sárga bőrén rövid, fehér szakállára. Alig lehetett ott eldőrgölni.

Azonban megrázta magát jól s így morgolódott: «Mit akarsz? mit akarsz no?» s e korholásra, e parancsoló hívásra ereje viszatért inába, derekába. Visszatért s Kardos Dániel fel tudott állani a kőpadról, fel tudott állni s ki birt botorkálni ősei házának kapuján. . .

Felnézett a kőszopra. Szemrehányó, bús tekintettel. De a fal nem omlott le. Megindult

ledobta jobbik kabátját s leült a gyepre. Ah, csupa illat.

Köröskörül menták illatoztak és rózsaszín erikák bujkáltak ki a százsorszépnek gyökerei mögül.

A mélyben egy kis leány libát örzött. Meglátta Dánielt s szembeállva vele reá bámult.

Dániel így szólt (a hangja még igen reszketett):

— Jó napot kis rügy, jó napot. Mi a neved?

— A nevem Páros Kalári, — így felelt a gyermek.

— Az apádat ismertem. Derék ember volt.

Épen a szemével szemben, a tölgyfa-ágon egy bognyai kis leányka-madár billegett, s oh! be vigán énekelt. A begye ringott bele. Dániel ráhallgatott s behunyta a szemét. A kis Kalárit egészen elfeledte, úgy hogy meg volt lepve, mikor ismét meglátta.

— Van korszó leányka? kérdezte.

... Nem, semmit, semmit se bán meg — hiába minden vád, a mivel az éneklő madár illeti. Nem! ha még egyszer úgy kezdené az életet — így élné. Kissé zavaros gondolatai támadtak. A múltból némely dolgok meglevenedtek, de a Dániel agyában feltűdülő homály elfedte mindjárt.

Nyeldeklőjére mintha egy nehéz ujj sulyosodott volna. Kinyitotta szemét Dániel és látta a virágos szép mezőt s előtte a kis leányt, kezében néhány vadboglárral, melyet a gyertyánbokr tövéből szakitott és egy zöld korszóval. A kerten végig látott az ősi kastélyig. Mindenféle kedves csinyek jutottak eszébe, melyeket ott követett el egy gyermek. Vajjon ő volt-e a gyermek? Sok minden történetke ujult meg omló agyvelejében. Mosolygott. Az ajaka megkeskenyedett, s némi kis halványkék árnyalatot öltött.

Volt egy szoba ott lenn magas ágyval a folyosó végén. Ajtajáig vőfélyek vezették a remegő menyasszonyt... A képekkel kifestett selyem

Alant pedig délebedre harangoztak.

E hang igen kedves vala. Dániel nagyszerű nyugodalommal hallgatta. Az ismeretlen rebegés, mely szívébe lopózott és a keserűség, mely az imént elfogta, elmúltak. A kis templomnak ő a született patronusa. Régi török szönyegekkel van leborítva az Ur asztala.

E harang szólott, mikor oda tul... oda tul vitték ófalusi Kardos Mózes, a Dániel apját. Mindenek elmúlnak. Az isten nyugtassa meg.

S ismét olyan kicsiny és boldog Dániel, mint gyermekkorában volt. Szeme előtt megsokasodnak a sötét foltok. Kezével utánuk kap, hogy elverje. Nem mennek. Hurrah! Piskinél egyszerre beleszöknek a honvéd-gyerekek a Sztrigynék derek felül erő jeges vizébe. Hurrah! Tul az ellenség...

A nap halad pompásan a maga útján.

NASSAU ADOLF HERCEG LUXEMBURGI REGENS ÉS FIA, VILMOS TRÓNÖRÖKÖS HERCEG.

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

1849.

Jermolov Iván után oroszból.

VIII.

A megvesztegetés és árulás vádja.

Kiváló történelmi érdekléssel birama kérdés megvitatása, vajjon mi bírhatta a magyar lázadókat arra, hogy előtűnk, oroszok előtt, és nem törvényes fejedelmük csapatjai előtt tették le a fegyvert? Egykoru német írók, sőt újabbak is azt állítják, miszerint annak okát Paskievics herceg rendkívüli előzékenységében kell keresni, a melylyel a magyar alkuszokat fogadta. A magyarországi hercegtől, mint a császár teljhatalmu megbízottjától oly engedelményeket reméltek, a minőket Haynau tábornok, a császár alteregója, tőlük mindenesetre megtagadott volna. Erről a német írók, az engedelmények megnevezése nélkül, több ízben tesznek említést. A mi a magyar írókat illeti, ezek határozottan azt állítják, hogy a fegyverletétel eszméje Görgeitől eredt, ki az

inkább Frolov vezérkari főnök osztotta, ki attól tartott, hogy a magyar sereg nagyobb része nem lesz hajlando a fegyverletételre, míg csak az osztrák haderő arczban és oldalban be nem keríti. Haynau tábornok ígéreteit eddigéle soha sem tartotta be, sőt az sem volt lehetetlen, hogy a magyarok épen ő reá vetik egész erejüket. Ily körülmények közt senki sem veheti rossz néven Paskievics hercegtől, hogy az oly készségesen felajánlott kapitulációban nem igen bizott.

Ha most már az ellenség vezéreit vesztegetéssel lekenyerezte volna, aggodalmi legalább is gyávaagra mutattak volna. Ilyesmiről soha szó sem volt, és a rágalom csak azoktól eredt, kik elejétől kezdve mindvégig rosszakaró irtó-gyeink voltak, kik aljas kárörömmel kísérték mozdulatunkat, s befejezésül mindenféle kárommányokkal illették. A varsói herceg hibái közé nem tartozott a bökezűség, és ha már valamit megfizetett, annak értékét, annak módja és rendje szerint biztosította magának. És aztán kit kellett volna megvesztegetnie? A magyar vezéreket, vagy pedig a forradalmi kormányt? Ilyes-

HUSVÉTI ÖNTÖZÉS. — VÁGÓ PÁL RAJZA.

JÁTSZÓ GYERMEKEK. — PESKE GÉZA FESTMÉNYE.

Dr. SCHOPPER GYÖRGY ROZSNYÓI PÜSPÖK.

A magyarországi kath. egyház történetének lapjain a legkritikáiban fordul elő azon eset, hogy főpap, munkásságban és küzdelmekben kifáradva, az akkor küszöbén, a felelősség nélküli nyugalom utáni vágyat meghallgatva, hatalmas állásáról önként lemond, és a magánéletbe vonul vissza.

A jelen században csak egy ily eset fordult elő. 1868-ban Szaniszló Ferencz nagyváradai püspök benyújtotta lemondását, és Bécs egyik zárdájában töltötte végső napjait.

Példáját most követni készül Rozsnyó püspöke, dr. Schopper György, ki erre vonatkozó elhatározását már is bemutatta Magyarország apostoli királyának.

De mielőtt püspöki székét elhagyná, gondoskodott arról, hogy egyházmegyéjében méltó emlék örökítse meg nevét.

Az 1881-ik év óta lázás sietséggel dolgoztak Rozsnyó főterén egy óriási épületen, mely immár elkészült, hogy hármass rendeltetésnek szolgáljon. Három kapuja van; az egyik tárva lesz a város sinlő betegeinek (vallásfekezeti különbség nélkül), a másik várja az egyházmegye gyámoltalan árváit, a harmadik pedig a tanulni és tökéletesíteni vágyó ifjakat.

Szép emlék ez, kivált egy rozsnyói püspöktől, ki Magyarország összes főpapjai között a legszerényebb jövedelemmel rendelkezik. Ő sem tehette volna püspöki jövedelméből egyedül. De a gondviselés megáldotta őt magánvagyonnal is, melyet mint a főváros egyik legkiválóbb kereskedő családjának sarja bir.

Tíz elődje volt püspöki székén, köztük oly kitünőségek, mint a mély tudományu Andrássy Antal, a fényes pályájú Scitovszky, a későbbi primás, a dúsgazdag Zichy, a jóságos szíviú Bartakovics; de egyikük sem árasztott annyi jótéteményt püspöki városokra és egyházmegyéjükre, mint Schopper György maga.

Sietett is Rozsnyó városa vallásfekezeti különbség nélkül kifejezni hálóját a főpap iránt, a ki nemes szívének oly szépezőlokat szolgáló emléket hagyja maga után. A város az épület felszentelése alkalmával diszpolgárává választotta őt, jótékonyágát a neki átnyújtott díszoklevélben «példátlannak» hirdeti, tiszteletére örömtüzeket gyújtott s hódolata kifejezésére oly ünnepi fénybe öltözött, minőre a város öreg emberei sem emlékeznek.

Dr. Schopper György Budapesten született 1819 márczius kilencedikén. Szülői nagy gondnal nevelték; az ő érdemük, hogy az éles elméjű ifjú ritka készséggel és gazdag ismeretekkel került ki a budapesti iskolákból, s a papi pályára szánva magát,

Dr. SCHOPPER GYÖRGY ROZSNYÓI PÜSPÖK.
Cserna Károly rajza.

belépett az esztergomi főegyházmegye növendékpapjai közé, hol szép tehetségeivel magára vonta előjárói figyelmét. Erseke magasabb theologiai kiképzetés céljából a bécsi Pázmáneumba küldötte, honnét a theologia, bölcsezet és szépművészetek tudori czímével tért vissza.

Sokoldalú műveltsége csakhamar előkelő állásokra emelte. Rövid ideig mint segédlelkész és tanulmányi felügyelő működött, 1855-ben a budapesti egyetemen a dogmatika tanszékét nyerte el. Tanítványai még ma is kegyelettel emlegetik a mély tudományu tanárt. Tanártársai pedig azzal bizonyították be iránta tiszteletüket, hogy 1862-ben az egyetem kormányát

bizták rá. Rektorrá választották. Ezen alkalmalmmal pályakérdésekre 1000 frt alapítványt tett, melynek kamatja minden évben egy-egy kiválóbb értekezőt jutalmaz.

Tanári működése idejében az irodalmi téren is tevékeny volt. Márky Sámuel fölött tartott emlékbeszéde, a polgári házasságról irt tanulmánya, rektori beszédei, a Religióban (Tömörri név alatt) megjelent cikkei a kath. irodalomnak becses művei.

1868-ban Simor János, a herceg-prímás, mikor első ízben tett fölterjesztést az esztergomi káptalanában megüresedett kanonoki széknek betöltésére, legelső helyen Schoppert hozta javaslatba, kit csakhamar kinevezetése után oldalkanonokjává választott s magával vitte Rómába az egytetemes zsinatra, hogy theologiai tudományosságával és kitartó szorgalmával segítségére legyen. 1870-ben rektora lett a bécsi Pázmáneumnak, ugyanannak az intézetnek, melynek ifjkorában ő is növendéke volt. 1871-ben pedig az a kitüntetés érte, hogy az esztergomi főkáptalan követül küldte az autonómiai kongresszusba, hol a konzervatív párthoz csatlakozott.

Kiváló tulajdonaival és tevékenységével magára vonta királyunk figyelmét is. Schopper 1872-ben, január 17-én rozsnyói püspökké nevezetett ki. A rozsnyói egyházmegye nagy reményekkel fogadta. És nem is csalatkozott reményeiben, mert Schopper erélyes és egyszerűmínd jóságos főpásztorra lett megyéjének s egészen a megye ügyeinek élt, annak jóléte és boldogítása képezte legfőbb ambícióját. Meggyőződését mindig határozott leplezetlenséggel mondotta ki, nem riadva vissza a nehézségektől, melyeket ily módon magának támasztott. Papsága irányában szigorú meg-

követelője volt a rendnek és pontosságának; de a szerető atya kötelességeit is hiven teljesítette.

Azóta, hogy a rozsnyói egyházmegye főpásztorra lett, élete szakadatlan láncolata volt a jótékonyágnak. Soha sem tartozott azok közé, kik örömlüket az olcsó feltűnésben, a zajos szereplésben keresik; innét magyarázható, hogy püspöki székét egész csendben és váratlanul foglalta el; diszlakomák helyett segélyt osztott szét a város szegényei közt, nagybecsű könyvtárt ajándékozott növendék papságának s megeremté az egyházmegye öngyelző egyesületét négyezer forint alapítókével.

Majd hozzálatott a püspöki ingatlanok rendezéséhez, melyek három éven keresztül gazdátlanul sinlődtek. A püspöki lakot négyezer frttal restauráltatta, mintaszerű gazdasági épületeket emelt, gyümölcsöző befektetéseket eszközölt, melyek 56 ezer forintot vettek igénybe.

Majd ismét — midőn az elődje által emelt nőnevelő-zárda szüknek bizonyult be, — 28 ezer forintot költött annak ezülszerű kiépítésére. E mellett előszeretettel áldozott a tehetséges szegény ifjak nevelésére és segélyezésére.

1876-ban, midőn a rozsnyói püspökség 100 éves fennállásának jubileumát ünnepelte — három haranggal lepte meg városát s ugyanekkor 10 ezer forint alapítványt tett le a gyermekszeminárium javára.

1882-ben 10 éves püspökségének emlé-

A SCHOPPER-FÉLE HÁRMASS INTÉZET ROZSNYÓN.
Kórház. Gyermek-sz. minárium. Árvaház.

két egy nagybecsű, drágakövekkel kirakott, gót izlésű szentségtartóval örökítette meg. A közelebb felszentelt tekintélyes épület pedig, mely egy negyed millió forintnyi költséggel épült, nemzedékről nemzedékre fogja hirdetni az ő nagylelkűségét.

TÁRCZA A DIVATRÓL

Budapest, április.

Hiába minden, igaz marad az, hogy a ruházatnak van bizonyos erkölcsi hatása az emberiség általános viszonyaira s a divat több valamivel a merő piperénél. Bármely gyári vagy kézműipari cikk, a mely kézzel-kézre jár, feldolgozása különböző fázisában, mint nyers anyag, és mint az ész, szellem, munka és lelemény ezer testet öltő műve, az emberiség történetének egy mikroszkopikus képét tükrözteti vissza. Innen van, hogy a divat egy egész kis önmagában álló világa művelődésünknek, bár hatása sok tekintetben inkább nemleges, inkább körülíró, s majdnem bizonyos, hogy mihelyt arra szánja magát, hogy pozitív szabványokat adjon, megszűnnek lenni az a mi, t. i. divat. S éppen ez az a mi a tipikus viseleteket, legyenek azok akár jelmezek, akár alkalmi, akár szorosabban értelemben vett nemzeti viseletek, egyenesen kizárja a divat fogalma köréből, s ezzel sok regényes vonástól fosztja meg az utóbbinak jellegét. A magyar főködtő, a hollandi arany sisak, a tiroli bársony-

KALAP XVI. LAJOS STYLBEN.

derék lassanként mind háttérbe szorulnak a divat általánosító hatása előtt, az egyéni színezet, az alkalmi kinyomat mindinkább tért vesz az toillette-ből, úgy hogy ma már a menyasszonyi fátyol sem oly kötelező paragrafus, melyet mellőzni ne lehetne, sőt a gyász is mind mérsékeltebb határok közt mozog.

Az a szempont, melyből a divatot ma tekintjük, körülbelül már tisztán üzleti. Vége azoknak az időknek, mikor a fényűzés tárgyainak egész különös ingert kölcsönözött az a tudat, hogy ezer veszély közt, merész kézzel csempészték be a szép hölgyek boudoirjába tiltott utakon. Ma többé nem a törvény emeli fel tiltó ujját a csillogás vágya ellen, hanem sokkal közelebb fekvő okok kényszerűsége tart vissza. S ha Augustus császárról mondják, hogy annyira félt a villámot s menyörgéstől, hogy óvszer gyanánt mindig főkabort hordott magával, úgy ma már a főkabór nem a kikerülő veszélyt, hanem éppen ellenkezőleg, a divat szélsőségeinek kiengesztelése érdekében egyenesen felidézett veszélyt jelképezi. És a divat igazi aranykora is akkor lehetett, mikor a kereskedés és hajózás tökéletlenebb biztonsága, a vámháborúk szigorú megtorlásai s a nemzetközi szerződések hiányossága a csempészet vakmerő vállalkozásait a kalandosság nimbuszával vették körül, s a tiltott dugárúkat értve azoknak ritkasága a megfizethetlenségig becsült fel.

Nemcsak a selyembogarakat hozta be botjában egy zarándok szerzetes Európába, nemcsak a

bibliát szállították nem sokkal később ruhaszövetek közé csomagolva át a tengeren. Régi krónikák említik azt is, hogy I. Károly angol király koronázása alkalmával kifogyott a piros bársony London minden boltjából, s hogy Genuából újat rendelhessenek, 150 napra került volna. A király nem akarta elhalasztani a szertartást s inkább fehér bársonyba öltözött, a mit aztán a babonás emberek rossz ómennek vettek s a király erőszakos kimulását jósolták belőle. Eppen úgy mint III. Henrik francia királynál, a kinek koronázása a legkomorabb balsejtelmek közt folyt le: először is a Te-Deumot kifeleadték az istentiszteletből, azután koronája leestett fejről. Erzsébet királynő jobban ovakodott e rossz előjelektől, s nehogy I. Károly sorsára jusson, gondoskodott róla, hogy a londoni várnáczban minden selyemszállítmányt letiltson addig, míg királyi szükségletei a koronázásra fedezve nincsenek.

Ha költő volnék, nem hagynám megénekeltenül azt a jelenetet sem, mikor egy legújabb francia divat szerint öltöztetett valóságos kis játékbaba a versaillesi és st.-jamesi kabinet egyesült salva guardiája mellett tette meg ugyanazt az utat Franciaországból Angliába, melyen az imént Napoleon Jerome herceg majdnem nyakát szegte. A diplomácia közbevetésére azért volt szükség, mert Anglia és Franciaország éppen viszályba voltak bonyolódva, s mialatt a La-Manche csatornán rettetetes hadihajók mint megannyi lebegő mészárszék nyüzsgöttek-kavarogtak, s a politikai gyűlölség egyik partról a másikra lövelte át gyilkos lángját, az alatt a «kis kisasszony» nyugodtan gőzölt át harezon, viharon, a nélkül, hogy csinos fejcséjének legkisebb kukoricza-hajszála is megörbült volna.

Ah de most ki gondolna a divat terén valaha bekövetkezhető bársony-krizisre, selyem-szükségre, vagy csipke-éhségre! Az emberi vállalkozás, az üzlet rémes arányokat öltő versenye mindent pótol, mindent hamisít, mindennek helyébe oda tudja állítani egy új alkotását. És pótol és hamisít gőz- meg villamerővel. De bár általában elismerendő tény, hogy ma egy nemzet már nagyban és egészében jobban, olesőbban és könnyelműbben ruházkodik mint száz évvel ezelőtt, de a mi a divat különlegességeit illeti, azokról ne beszéljünk, azok többé ép úgy nincsenek, mint a hogy nincs az az uri dáma, a ki ma attól tarthatna, hogy véletlenül a jó Károly király vagy Erzsébet királynő sorsára jut.

Sőt ellenkezőleg, ma csupa — selyem az élet! — tudniillik, hogy az ideai divatban a selyem lesz az év; legalább így következtetnek azok, a kik ismerősök az üzlet fortélyáival. Tény, hogy a selyem ára utóbbi időkben kissé felhagott, a mi minden-esetre azt engedi sejtetni, hogy sokat adtak el belőle. És hogy a selyem és gyapjú kombinációja az idén a legszebb és jobb gyártmányokat adja, az már eddig is kitűnik. Selyem kockák gyakran láthatók gyapjuszöveteken, a kocka közepén egy-egy virággal. Esetleg csikok, virágok is fordulnak elő ily alkalmazásban, utóbbiak nem ritkán egész merev, konvencionális modorban, szár és lomb nélkül. Egyáltalában az Empire-minták uralkodnak mindenütt; ezek érvényesülnek a bordás és sávós szövetekben is, a toillette-eknél, melyeknek alapjellege a sima bő alj, rövid derek és minél rövidebb ujjak.

A Monasterli és Kuzmik utódei jeles czég legújabb párisi rendelkezési is mind a bordázott, a kombinált kelmék uralmát mutatják, nagyobb résznél fele szélességben simán, felében pedig más színben, vagy a tulajdon szín sötétében, világosabb árnyalatában keskenyen eszikozva, virágosan himezve, kivarra vagy átszöve. Ilyenek a legszebb voile-ok; cseresznyeszín fehér géphímzéssel, vagy kréme-szín kék atlasz csikokkal, a grenadine-ok, indiai és angol kasmirok villamkék görög mintájú kivarrásokkal, olajzöld vagy drapszínű és a többi. A derek rendszeren a kelme sima feléből készül, az alj pedig a mintázott, virágos vagy csikosból. Vagy pedig a kelmék bordái kendőszerűen vannak szöve s a drapériában a kendők bordás csücskei izléses csuesokban, megkapó architektónikával érvényesülnek a legkülönbözőbb helyeken, az ujjakon és a derekon, elől, közepén és hátul, vagy az aljon is oldalt és elől.

Könnyű elképzelni, hogy mindez érezhetőleg elűt az öltözködési stylene eddigi monotonitásától, főleg ha a hatást a legérzékibb szín-ellen-
tettek is emelik, különösen a skót modoru kockás bordúroké, melyek a kék, drap és kréme szín tarka és mégis diskret csoportosításait mu-

tatják. Magától értetődik, hogy az aljnál rendszeren itt is a kockás, míg a dereknél a sima kelme-rész az uralkodó elem, legfeljebb csak mérsékelten diszítve kockásan.

Ugy látszik, a pár év előtti hálás loden szöveget is újra feltámad egy új fajta, ugynevezett indiai voileban, mely azonban sokkal könnyebb emennél, s bordái az Eiffel-torony motívumait mutatják. A tiszta gyapjú, erősen sodrott szálú alpaca szintén előnyösen ajánlja magát főleg angolos szabású öltözökhöz, átszött virágcsokorokkal mintázva, míg egy sima, szürke és rendkívül könnyű fajta uti köpenyekre igen alkalmas.

A nyers pondzsi-selymek, a keresztiszövési foulardok különböző neveit ismerjük már tavalyról, de egészen új a bordázott, kendő-alaku szövés mód, melyben most jelentkeznek, s melyhez képest szintén csücsökös modorban alkalmaztatnak a ruha összeállításánál. Ezek közt vannak sávozottak is, s ez esetben egybeszabva, lazán álló könnyű hímzéssel a mellen s keskeny fekete bársony szalaggal körítve hordható legcélszerűbben. Igen szép egy vörös foulard-selyem, keskeny atlasz-csikokkal s beszött pitypáng vagy férfi-hűség (Männer-treue) mintákkal. Divatos színek még a halvány mohazöld, feketén vagy fehéren mintázva, a porcellán vagy Sévres-kék, kréme, vörös vagy kék mintázattal stb.

Mikor kalapot választunk, nem kell magyarázni, hogy mindig szigorú tekintetben kell hogy részesüljön a kosztium is, melyhez viselni

ANGOL HÖLGYKALAP.

függnek. A nemez kiváltképen uti használatra alkalmas, és e zélra disztése is olyan, mely állja az esőt. Különben a formák mind kisebbek és hegyesebbek s peremeik különböző módon felhajlók, mint képeink is mutatják. Hogy e 90 esztendő előtti turbán is újra divatba jöjné, mint sokan állítják, alig hisszük, legfeljebb lényeges módosulásokkal.

Egyik képünk, a XVI. Lajos stylum, Virot műve, és szürke nemezben van, három alácsingó hosszú szürke tollal, elől pedig csinos szalagsokorral, míg a másik angol minta s oldalt hajlik fel; majd minden ruhához alkalmazkodik s szalagdisze jól állja az esőt és az idő viszontagságait.

F—a

HUSVÉT NAPJÁN.

Nem a zöldelő rétek, nem a rügybe pattanó fák, s az erdő hives homályának csattogó hozsanája, csak egy tiszta lap még a tavasz első képe, melyet ezután ír majd tele az alkotó kéz. A kép, mely az élet műhelyének «sötétkamrájából» kikerült, még csak negatív, melyet el-
mosódó körvonalakban rajzolt rá a napsugár lehelle. De a langy esőtől tisztára mosott házfedél, melyen mosolyogva ömlik el a reggeli verőfény, s az utczák patyolatlatszára szikkadt kövezete, melynek gödreibe beszüremkedett a felolvadt hó-lé utolsó cseppje — végét hirdetik már a tél uralmának.

Vaskos palaczkokkal az ünneplő ruha zsebében, melynek szája körül két rétvan esavarva a fehér organtint, színlüktig tele gyöngön szagosított tejszínű rózsavízzel, így indul világot hódítani az ifjú had: t. i. azt a világot, mely a husvétitőjások és friss ünnepi kalácszeletek tömegtömegeiből áll. De milyen boldog kiváltsága e vesélytelen, zsenge kornak, a kora hajnal friss áramával toppanni be a küszöbön, s vidám robajjal önteni végig a sikongva bujó hajadont az illatos folyadékkal. Jut ilyenkor a bőven pazarolt rögtönzött záporosóbból egy-egy gyanutlan ültő tisztesebb rendű nénikének is. Az is megkapja éleszött csöppjét, mint a hogy az ég áldása sem tesz különbséget, hiába védik kőrelég emelt karok a kényesebb ruhákat az öntöző víz kérelhetlen foltja ellen. Az «idegen vagon rongálását», a «magánlak megsértését» és a «magánosok elleni erőszak»-ot a husvétitőjások nemhogy büntetésben, hanem statáriális jutalomban részesíti.

De hajh! az otthon festett és fényes pirosra dörgölt husvétitőjások helyét imhol mindinkább kezdi kiszorítani a cifra gyártmányok tömege; a felnyitott fedélű habos czukortőjás, tetején zászlós báránnyal, benn a tojás üregében szerelmes galambpárral; a pettyesen vagy foltosan lagirozott

ÖNTÖZÉS.

HUSVÉTI JELENETEK.

kék, sárga, vagy lilaszín tojások ezrei, melyeknek ténztára mázolt burka a napfényben aranyost játszik, s a számtalan «jux»-ok sokfélesége, melyeknek jó keletén örövendő dörzsoló kezeit a mannheimi vagy zwickau gyáros.

Most is, hogy ott dögöngök a német civilizáció és diésőségeitől pompázó czukorboltok kirakatai előtt, hát ott szorongatja kerges, vörös kezében a heti keresmény utolsó forintját a tanakodó külvárosi mesterlegény, hamleti tőprengéssel véve sorra az édes tarkaságokat, melyeket összeköt gondolata egy érdekes ismeretlen piruló arczával, a mint félénk köszönetet rebegve fogadja kezéből a lovagi hódolat jélét; aztán könnyen felszohajt, gyors elhatározással a boltajtó-kilincse nyomja kezét és a másik perczben már — a Rubikon át van lépve.

A fejlett ipar, a külföldi verseny e kendőzött termékeivel hogyan is versenyehetnének a mi szegény piros tojásaink, melyekbe itt ott csak ha egy elfogódott kéz bele karezojja tollkése hegyével Magyarország zimerét, vagy még inkább azt a bizonyos lángoló szívet egy-egy női név kíséretében, mely érzelmeinek oly egyszerű és keresetlen tolmácsa. De az olloval tanulmányos átlukgatott papirzacskó megörzi hiven a megkülönböztetett érzelmei ez igénytelen zálogát s későn, évek múlva, portól belepve is ékesen beszél egy elröppent idyllről, mikor már rég elhervadt a virágszál, melytől öntözött kertésze váltásául nyerte azt piruló bimbó korában.

Ülik az ur feltámadását, Mert ők is mind feltámadának, Fojtó legéből szük szobának, A keresetnek lánczából, Nyomasztó hártatók alól, Az utca-tömekeg körül, A templomok szent éjibül, Mind napvilágra menekül.

(Göthe: Faust.)

És istenem, mért is ne történik le olykor egy-egy pillanatra az élet poros országútjáról, hogy megpihenjünk a tipratlan zöld gyepon, mely lágy fejjal kínál? Csak egy rövid pillanatra, de a mely alatt legalább megszűnünk perdülő kerék lenni a társadalom nagy gépezetében s átvesszük a kényelmes szemlélő csöndes szerepét; mely alatt még a napi újságírás pogányai is

szegre akasztják ollójukat s nincsenek izgalmas hírek, nincsenek elikkasztott pénzkasszá, sem petroleum-robbanások, és elnénmulnak a párbaj-ségodi nyilatkozatok, el a családi botrányok, bukott szindarabok és gyanus halálesetek, s mindaz, a miből a modern ember ma — fájdalom — oly egyoldalulag és tendenciózusan tanulja ismerni az életet a nyomdafesték után. Mindaz, a mi oly nyomdabűzűvé teszi egész fel-fogását a dolgokról s kedélye, öröme minden virágának behintí gyöngéd szirmait a géphenger vértéké kormával.

Elnénmulnak. A helyett ott járok képzeletben, a hol bekésen füstölög karámok fogadnak s a hol: Sугár torony kilátásik a pusztára, Harangoznak husvét első napjára.

Pedig dehogy is harangoznak még. A vékonyka napsugár csak a tetők piros ornaít aranyozza meg, s a fanyar áprilisi reggel leheletszerű jég-férges von az árok vizére, kőkemény buczakká fagyasztva a tegnapi sárnyomokat. De már meglódlul nyikorogva az itató gémeje, húzza ezifrán fűtőrézve a béréslegény. S a mint szemben a kertajtó felől, a tisztára agyagolt padkák mellől feltűnik a Treszka piros fejkendője, a mint karján a korszóval félélmosos lépeget idebb, — sutty! egyszerre nyakába zudul a készen tartott veder tartalma s csuron vesséssé tapasztja rajta közös hajját. Nem tesz ám ebbe a legény illatozó szerzőmót, csak úgy istenadta módon önti végig a lány deli természetén, de azért virit tőle, mint a fűszál a májusi harmattól.

TOJÁS-PRÓBA.

Oh, a falusi öntözés — az egy gyöngéd valomás egy neki eresztett zuhany alakjában, melynek szerelmi postása a két kézre fogott csöbör.

V. S.

JÁTSZÓ GYERMEKEK.

(Peske Géza festménye.)

A gyermekvilág vidámságát, pajkosságát, játékaikat szokta legszívesebben festeni Peske Géza, a magyar festők ifjabb generációjának szép jövővel biztató tagja. Előszóval választott tárgyaiban mindig van igazság, melegség, derűség és vonzó légkör. A fiatal művész összes érzelmeivel figyeli meg a gyermekvilágot, s kedves, ártatlan oldalai ragadják meg. Ezekből festi legtöbb képét.

A sok közül egyet ismét bemutatunk. Egyszerű, de keresetlen is. A hőse három apró gyermek, és egy még apróbb kutya. A színlény pedig a ház vége, a sárból vert hosszú padkával, melyen az esti órákban végtől végig elfer az egész háznépe. Mondják a szakállszáritónak a, a hol gazduram a komával együtt szókta pőfekelni a pipát, mihelyt szakíthat magának egy-egy nyugodalmas órát. Most azonban a család legifjabb sarjadékai foglalták le a padkát, ott kuporodtak föl, s talán nekik is van beszélgetni való-jok a tengeri-törésről, melynek látható eredménye ott mutatkozik az egészséges, szép csöbörben.

látogatására Fiuméba érkeztek. A főhercegi pár ezüst lakodalmi alkalmából a «Giardino publico»-ban, május 15-én nagy népűnnep lesz; előzőleg a Klotild-gyermek menhelyi rendezésszónya tisztelőre ünnepély.

A párisi világkiállítás megnyitására ünnepélyességei végleg meg vannak állapítva.

A megnyitás május 6-án délutáni két órákor történik, mely alkalommal a köztársaság elnöke a központi kiállítási épület kupolatermében tartja a megnyitói beszédet. Páris zászlódszít fog ölteni e napon. A Champ de Mars a közönségnek nyitva áll, három frank belépti díj mellett. Este nagy fényűzés, mely megkerül a Champ de Mars-t az avenue de Suffren felé veszi útját. A fényűzésben a kiállítás háromszáz óra teljes díszben fog részt venni. A legérdekesebb rész lesz az ékszerszónya, a melyek értékét negyven millió frankra becsülik. Egy kis üvegcskében lesz látható a legnagyobb és legértékesebb gyémántok egyike, melynek értéke hat millió frank. Az ékszerszónyban kétszer annyi felügyelő lesz mint másutt s e mellett nyugdíjazott régi rendőrtisztviselők polgári ruhában fognak a közönség között járni, hogy a gyanús látogatókat szemmel tartásák.

Kossuth Lajos egészségi állapotáról az utóbbi napokban ismételt nyugtalanító hírek voltak elterjedve. Mint egy e hó 14-ikén kelt a legmegbízhatóbb forrásból eredő magánlevél tudatja, Kossuth állapota határozottan javul. Köhögése csaknem teljesen megszűnt, a láza pedig egészen elmúlt. Aznap, a melyen a levél kelt, Kossuth több órát töltött a pamlaon ülve és elég jó étvágygyal fogyasztotta el reggelijét. Kezelő orvosa határozottan azt állítja, hogy nincs többé ok az aggodalomra. Fiai, kik a betegség hírére Turinba érkeztek, e hó 14-ikén ismét elutaztak, a mi kétségkívül egyik legmeggyőzőbb bizonyíték annak, hogy komoly aggodalomra semmi ok sincs.

— Az idegbetegségek újabb gyógymódja (Metallotherapia) című füzetet kapják olvasóink az e téren mint jeles szakorvos ismert szerző szíveségéből. Tiszteletben tartva a szerző emberbaráti intencziót, a kis népszerű ismertetést melegen ajánljuk szíves figyelmükbe.

HALÁLOZÁSOK.

RÓNAY JÁCINT, címzetes püspök, Rudolf trónörökös, Mária Valéria főhercegnő és Kossuth gyermekeinek is nevelője, a tudomány, a hazafias érzés, a magyar klerus és az emigráció egyik legtisztelendőbb alakja, meghalt e hó 17-ikén Pozsonyban, 75 éves korában. Csak röviden említtük ezt a jeles férfit elvesztését, kinek halála a királyi családban is a legmelyebb részvétet ébresztette. Lesz alkalmunk legközelebb, hogy érdekes életéről bővebben szólhassunk. Rónay, mint pap, a vallás ihletével emelte föl szavát 1848-49-ben a haza mellett, s ezért külföldre kellett menekülnie, hol fáradtságosan és küzdelmesen tartotta fent magát. De e közben sok ismeretet szerzett, a tudomány számos forrásához eljutott, s maga mint nevelő, mint nyelvtanító és író kereste kenyereit. Darwin elvei alapján készült «Fajkeletkezés» című munkáját később sem felejték el neki, s ez volt oka, hogy a jeles férfit püspöki széklet nem, csak címet kaphattott. 186 végén tért vissza hazájába s nemcsak a Győrmezőgye egyik kerülete, a péteri, képviselőül választotta. 1871-ben lett a trónörökös magyar nevelője, s ekkor mondott le a képviselősegről, később pedig Mária Valéria főhercegnő nevelését bízták rá. Rónay volt, kit a haladók Deák Ferenc magához kívánt s tőle vette föl az utolsó szentségeket. Az udvar részéről sok kitüntetésben és figyelemben részesült. A trónörökös halála mélyen lejutotta, s azóta betegeskedett. Halála előtt három nappal még levelet kapott Mária Valéria főhercegnőtől, melyet a főhercegnő így irt alá: «haladatos tanítványa». Halált azonnal tudatták az Ischlen időző udvarral, honnan Kornis grófnő udvarhölgy a királyné és Mária Valéria főhercegnő nevében azonnal táviratban fejezték ki részvétüket. A király szintén részvét-nyilatkozatot küldetett az elhunyt fivéréhez, Rónay örnagyhoz. A temetés nagy-péntekre, e hó 19-ikére volt kitűzve, s az udvar is küldött képviselőt a végso tisztességadásra.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Hencz József kanonok, 84 éves, ki életében sok jót tett s végrendeletében 42,000 forint hagyott egyházi, iskolai és különböző jótékony célokra, Sopronban. — TOROS MIKLÓS, nyug. esperes-lelkész, nemcs szívi emberbarát, 81 éves, Stomfán. — PÁRTICZKI JÁNOS, ferenczrendi pap és nyug. tartományi főnök, 64 éves, Gyöngyösön; ugyanott BOLYA JÓZSEF, ferenczrendi papnévő, 21 éves. — RAJCSANYI JÁNOS, nyugalmazott lelkész és tanár, 74 éves, Vadosfán. — REHAK GYULA, kegyesrendi pap és gimnáziumi tanár, 27 éves, Podolinban. — FRIDROVSKY KELEMEN, sz. irgalmas rendűek vaskvári társaságának főnöke, 49 éves, Sopronban. — PATZSÓSS JÁNOS, sztrópokói főszolgabíró, Eperjesen. —

Dr. GRÉF ISTVÁN, a szegedi orvosi kar egyik tekintélyes tagja, a szegedi kórház orvosa, 62 éves. — Dr. WETTENSTEIN ARMIN, fiatal orvos, Egeresen. — PAVLOVSKI ANTAL, kir. táblai irattári tisztviselő, 1848-iki honvédfőhadnagy, 61 éves, Budapestben; ugyanitt PÉRSZ GYÖNGY, építőmester, és háztulajdonos, 65 éves. — GÁLFFY ZSIGMOND, ügyvéd, 42 éves, Szabadkán. — BRÓ BERTALAN, földbírtokos, 33 éves, Tamásfalván. — BOLIKAI KÁROLY, gyógyszerész, Szatmármegye bizottsági tagja, 52 éves, Fehér-Gyarmaton. — MESTER ANDRÁS, Békés község több ízben volt bírja, élte 60-ik évében. — ZSIGRAY ANTAL, 82 éves, Székeshelyvárt. — JÓZSEF KÁROLY, műegyetemi hallgató, 26 éves, Budapestben. — KAPDEBO JÓZSEF, körörfos, 51 éves, Szalárdon. — IDŐS BÉNEGYI KÁROLY, fővárosi ismert kereskedő, 52 éves. — FANKOVICS JÁNOS, régi honvédtiszt, volt községi jegyző, 56 éves, a mármarmegyei Ferenczvágyon. — BORSODY KÁROLY, ügyvéd, 45 éves, Rimaszombataban.

MOLNÁR LAJOSNÉ, szül. OPEZY ANNA, 63 éves, Budapestben; ugyanitt ID. BAKOS GÁBORNÉ, szül. SOÓS ZSUZSANNA, Bakos Gábor vasuti vállalkozó édes anyja, 72 éves; — JÓNÁS EMMA, okleveles tanítónő, 21 éves. — SZÉKELY MIKLÓSNÉ, szül. CSEHI ZSÓFIA, a törzsi törvényszék elnökének neje, 50 éves, Tordán. — ÖZV. HAMAR FERENCZKÉ, szül. AMBRÓZSY VILMA, 84 éves, Szalmatercsen. — OBERKAMP GYULÁNÉ, szül. BAUSZNER EMILIA, honvédezkedő neje, Sopronban. — SZENESSY JÁNKA, Szenessy Mihály polgári iskolai tanár leánya, Budapestben. — LIPCSEY ÖRTÖNÉ, szül. KRAMMER LUIZA, 52 éves, Gödöllőn.

CHEVREUL.

CHEVREUL, a 103 éves francia tudós, a világ legöregebb tudósa haláláról történt már megemlékezés lapunk múlt számában. Ez alkalommal, mikor a tudósok doyen-jének, a hogy öt neveztek, arcképét lenyomatjuk, csak röviden szükség utalunk a fölöle már három évvel ezelőtt, századik születésnapja alkalmából lapunkban adott közlemény adataira. Ezuttal csak halála körülményeire kívánunk még kiterjeszkedni pár szóval. Több mint egy éve már, hogy Chevreur nem hagyta el szobáját, kivéve, hogy az Eiffel-toronyhoz hajtasson, melynek munkálatait élénk érdeklődéssel kísérte. Epen hosszú élete utolsó napjaira tartott fenn a sors egy megrendítő csapást számára, fiának, a már szintén hetvenes agnak halálában. Eltitkolták előtte a lesújtó gyászt, ép úgy mint kevéssel előbb 50 évig hí gazdasszonya halálát s mivel az aggyastyan esodálkozott, hogy nem látja fiát, elhitették vele, hogy az orvosok vidékre küldték egészsége helyreállítására céljából. De ugy látszik, a mathuzsalemek kort ért öregnek mégis volt sejtelmé a valórl. Az agg tudós fájdalom és szenvedés nélkül halt meg. Egyik este, midőn ép az Eiffel-toronyhoz tett mindennapi kirándulásából tért vissza, hirtelen rosszul lett. Kocsisa, ki egyszermind a muzeum kapusa, és 17 év óta volt szolgálatában, hazá vezette. A mint feleségítette a lépcsőn a második emeletre, hol Chevreur lakosztálya van, észrevette, hogy az öreg lábai oly gyöngös már, hogy alig bírta hordan. Ekkor átvágta esett. Csak másnap érkezett hazá utból meny, a «legöregebb tudós» pár nap előtt elhunyt fiának neje, unokájával, de Chevreur ekkor már, bár még mindig öntudatánál volt, végső küzdelmet vívta a halállal, s egy heti halálküzdelem után örök álomra szenderült.

SZERKESZTOI MONDANIVALÓ.

Utolsó álom. Gondolva szépen van, kivétel azonban csak egyes részleteiben érdemi e dícséretet. A két utolsó sor merőben érthetetlen. Egyes homályos vagy szabatoság nélküli kifejezések (pl: «mint magvát a hangya» — miféle magvát? — «vész nem ismerő» — talán akadályt nem ismerve — s több ilyen) annyira zavarólag hatnak, hogy lehetetlennek tekik az egész élvezetét. Aláiban utóbbi küldeményei olyanok, mintha szándékosan törekednének a nehézségre, sőt érthetlenségre, mint Horatius mondta: brevis esse laboro, obscuro fin.

Ébren álmódás. Könnyen kijavítható formai hibákat leszámlítva elég csinos volna; de egy helyre érthetetlen. A középső strófa két sora (s nem is látva...) allentében áll a rá következővel: mint jött, úgy visszacsöppen (?) s mégis «főlem hajól stb.» Ezt a stróft egészen ki lehetne hagyni, de két első soráért kár. Összhangjába kell tehát hozni a többivel; ki-sérte meg. — A másik sokkal gyöngyöb. Nézzé csak ezt a rhytmustalan, szinte olvashatlan sort:

«Legott engedelmeskedem neked.»

Hogy lehet ilyen sort leírni?

Nem közölhetők: Virágáros leánya. — Életemben jaj be sokat...

Május elsején. Az nap nem jöhet, mert nem vasárnap. Akarja-e április 28-ikán, vagy május 5-kén? Szívesen töltjük kedvét vele, mert a vers igazán csinos.

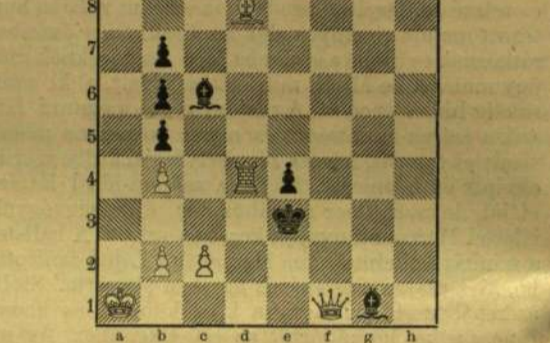

A «Vasárnapi Ujság» 14-ik számában közölt képtalány megfejtése: Egéhroru.

SAKKJÁTEK.

1543. számú feladvány. Erlin K.-től.

I. díjat nyert feladvány. sötét.

VILÁGOS. Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1536. számú feladvány megfejtése.

A nagyszombati remetől.

Megfejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.

1. Va2-a5 --- Ke5-f6 (a) 1. --- Fa6-d3 :

2. Va5-c7 t. sz. 2. Va5-c7 t. sz.

3. Ve7-d7-h7-f4 mat. 3. Ve7-c4 mat.

v. g3-g4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — M. Schönfeld Hugó. — Az Erkel-sakktársaság nevében: Exner Kornél. — Szempelen: Pintér János. — S.-A.-Ujhelyen: Dr. Kálnitzky G. — Nagykörsőn: A polgári kör sakk-klubja. — A beresztelki sakkegyesület nevében: Nagy András. — Miskolcon: Rudnyánsky Géza. — Duna-Vecsen: Szics Lajos (az 1534. és 1535. sz. 1. is.) — A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR, április hó

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Ireita
21.V. F. Husvétvas.	F. Husvétvas.	9. Husv. vas	30
22.H. Husvéthétfő	Husvéthétfő	10. Husv. hétfő	21. Sch. P.
23.K. Béla pk. vt.	György	11. Husv. kedd	22. Achar
24.S. György	Béla	12. Vasul pk.	23
25.C. Márk vt.	Márk	13. Márton pk.	24
26.P. Klét. és Márcz	Klitt	14. Arisztark	25
27.S. Zita sz.	Ánastáz	15. Kreszencz	26. S. P.

Holdváltásainál: Újhold 30-án 3 óra 21 pk. reggel.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Farbige Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 7.65 p. Met. — glatt und gemustert (circa 2500 versch. Farben und Dessins) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépót G. Henneberg (K. und K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Ganzseidene bedruckte Foulards fl. 1.20 bis fl. 3.90 p. Meter (ca. 450 versch. Dessins) — vers. roben- u. stückweise porto- und zollfrei in's Haus des Seidenfabrik-Dépót G. Henneberg (K. u. K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

PARIS Egyik Nevezetessége

Printemps

NOUVEAUTÉS Kérjük

a nyári évad 591 legújabb mintarajzot tartalmazó nagy illusztrált Catalogusát. Szétküldése ingyen és bérmentve kikérmésített levelekben kéri a közönség JULES JALUZOT & Co PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Printemps óriási raktárán levő szövetek mintái, árat és fajt lehetőleg meghatározni kéri. Expedítio a világ minden országába. Áruküldeményre nézve a feltételek a Catalogusban találhatók. Tolmács minden nyelven látogató közönségünk rendelkezésére.

Margitszigeti gyógyfürdő,

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artzi forrás, porcellán-, kád- és körfürdő zuhanykabinokkal, nagyszerű kert, 300 teljes könyvtelmelem berendezett szoba, társalgási terem, kíl. s. belföldi lapok, telefon, távírta-üzemköötéssel, naponta zena.

Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredményrel használtatott:

Köszvény, az izületek, izmok, esonhiányos, ideghelytelen, idült enáz. A csúz, köszvény, erómtvi behatások, typhus után fellépő hűdésök, zsákák, esonhiánymalok, coesztáz, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. Fájdalmas hegek, merevség, hűdés bántalmak, vizelés nehézségek, méh- és hüvelybántalmak. Még arra is figyelmeztetjük e. t. közönséget, hogy a szigetén Barla-féle legújabb rendszerű villamos fürdők rendezettek be, melyek a köszvényes, csúdos és ideges bántalmak, valamint a hűdésök és az ischiás-nál a fürdészetben igen hathatós segéd gyógyezközt képeznek. A hévíz belsőleg gyógyményigen hathatós segéd gyógyezközt képeznek. A szigetén van gyógyszerár, ellátva mindenemélt ásványvízzel.

nyel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigetén van gyógyszerár, ellátva mindenemélt ásványvízzel. Rendelő orvos: dr. Verzár. — Bérlet-kulcs egy a fürdő, mint a menetszertár, ellátva mindenemélt ásványvízzel. A szigetén lakó fűrdővendékek a fürdőhasználatnál és a menetszertárnál átlagosan részvesznek. A fővárossal óránkint-készezer közlekedés. A fűrdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigetén a felügyelő-készlet iródsában. Budapest. 3658

Aczél-tűskés-kerítés-sodrony FELTEN és GUILLEAUME szabadalma. Kitűnő és olcsó bekerítési anyag: legelőök, gazdasági telepek, kertek, vadásztertek, vasutak, stb. számára.

Főraktár: Kollerich Pál és Fia es. és kir. udv. szállitoknál BUDAPESTEN IV., Ferencz József-ralpart 21. Arjegyzék és minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Ne engedje ruháit, szőnyegeit és bútorait elpusztulni!

Egyedül biztos óvszer a moly ellen!

Egyszerűen megvédendő ruhaneműk közé tétetik. EGYSZERŰ ÉS BIZTOS.

Egyszer használva, mindenkor használható. Használathab van: Olaszországban, Franciaországban, Oroszországban és Törökországban.

Kapható minden gyógyfű-kereskedésben, gyógyszerárban és jobb üzletben vagy közvetlen a gyárosoknál:

PAPÍR

Detsinyi Gusztáv és Társánál

Budapest, Kerepesi-ut 34. szám,

Árak: 100 ives kartonokban 5 frt, 50 ival 2 frt 75 kr., 10 ives borítékokban 60 kr. mely összeg postautalvánnyal küldendő be. Kereskedőknek külön feltételek. Csak DETSINYI-fele molypapiros kérendő, ne tessék mást elfogadni!!!

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hölgyor

La VELOUTINE

Különleges Rizspor BISMUTTAL VEGYÍTVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A Ch. FAY-féle párisi cég „LA VELOUTINE” különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvéttel is megrendelhető

VERTESSI SÁNDOR illatszerárban Budapest, Kilyg-tér 8. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban IV. egyetem-utca 4.

Gyors és biztos segély gyomorbántalmak és következményeikre! Az egészség fenntartására, a nyelvet, valamint a vér tisztítása és tisztartására és jó emésztés elősegítésére a legjobb és hathatóbb szer, mindenhol ismerje már és kedvelje!

Dr. ROSA „ÉLETBALZSAMA”

Er, a legjobb és legnagyobb erejű gyógyóvnyekből a legrendesebbben készíte, mindennemű emésztési bajok, gyomorgöröcsök, étvágytalanság, savanyú felbőfőgés, vértelenség, aranyér stb. esetében teljes biztonságga állja meg helyét. Ez a kitűnő hatástól fogva az most már a nepek biztos és megújult házi-orsvó vált. Nagy üveg ára 1 frt, kicé 50 kr. Elismert levelek ezrelé állnak megtekintésre.

Óvás! Csatlóások elhárítása érdekében figyelmeztetek mindenkit, hogy az eredeti szabály szerűt egyedül töltés készítsék. Kérlek, ha kártonba van pongyolva, mely hoszoldalán a felirat: «Dr. Rosa életbalsama a Fekete sass gyógyszerárból, B. Fragner, Prága 305-3. szám, cseh, magyar és francia nyelvű felirat, s a melynek homlokoldalai a törvényes letében álló mellékelt vedjgygyel vannak ellátva. — Val. Dr. Rosa életbalsam csak készítőjénél»

«am schwarzen Adler» gyógyszerárban Prága, 305-3. kapható. — Budapestben kapható Török József és Budai Emlinél. Az osztrák-magyar monarchia minden nagyobb gyógyszerárban és az életbalsamnak raktára. Ugyanott kapható

Prági egyetemes házikenőcs

a közönség iratok ezrelé elismert biztos gyógyszer minden gyuladás, seb és daganat ellen.

Biztos sikerrel alkalmazható a női mell gyuladása, tejrekedése és tevesenyedésével, a gyermek elválasztásánál, gennyedés, vérdaganat, gennyfakadás, pohararal; körömdaganatok, a kéz- és lábujjakon lamadó gyengevéri körömméregelés, keményedések, duzzadások, mirigydaganatoknál; szalonadagnál, holtteménél. — Minden gyuladást, dagana-tól, keményedést, duzzadást, a legelővidebb idő alatt gyógyít meg; jól azonban már gonykérdés következtet be, a felkelt a legelővidebb idő alatt felhozza és meggyógyítja. Szélességben 25 és 35 krajczár.

Mivel a prági egyetemes házikenőcsöt igen gyakran utánzózzák, figyelmeztetek mindenkit, hogy azt, eredeti szabályban, csak én egyedül készítem. Csak akkor az valódi, ha a sárga ércszelencék, melyekbe töltve van, vörös hasznaltatás-utcaikba (9 nyit) a nyomtatásnyelben a kék kartonokra — melyek a fennebbi vedjgygyet viselik — vannak göngyölve.

Fül-balszam A legkiválóbb és számos kísérlet után ismeretes legmegbízhatóbb szer a nehéz hallás gyógyítására s a teljesen elvesztett hallás visszacszerzésére. 1 palack 1 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztr. tartom. számára Széllsiki György es. k. egy. könyvtárnál Bécsben, I. Stefanspiatz Nr. 6.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tűzetes utasítás a konyhakertészet, virágművelés és gyümölcsfaterenyésztés körében.

A legújabb kuttók után írta Átírtie és jegyzetkölök bővítette

GALGOCZY KAROLY. DR. FARKAS MIHALY.

Negyedik kiadás. — Ára füve 80 kr.

AU BON MARCHÉ

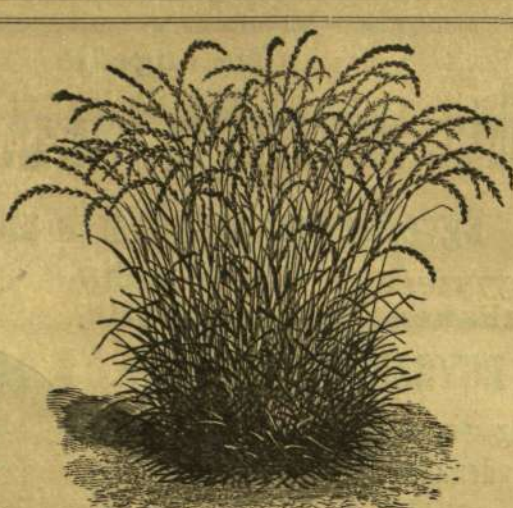
Elismert jó ízű és pontos kiszolgálás minden árucikkrel illetőleg.

BOUCAUTARISTID Minden a vállalt jótállásnak meg nem felelő árucikk kicserélte-tik, illetőleg ára visszaadatik.

Világhírűvé. PÁRISBAN.

Újdonságok nagy, legegységesebb és legzavdagabban felszerelt raktárai, egyesítve.

Fehérneműk, fantasziakelmék, indienné, vásznak, calicot, köpenyek, asztali fehérnemű, női és gyermekruhák, confection, fűzők, juponok, Jersey-derekek, férfi- és női ruhák, kalapok, férfi divatcikk, fehérnemű, trousseaux, férfi- és női ingek, butorzat, függönyök, utazási cikkeik, sujtás és más divatcikk, szalagok, csipkék, zsebkendők, kesztyűk, nyakraválók, esernyők, napernyők, parfümeriek, stb. stb. Az árusítási rendszer egyedül a tisztességes kiszolgálás és olcsó árák alapján az „Au Bon Marché” raktárainban. Ez az elv egyforma mértékben érvényes bárkivel szemben és ennek köszönhető a világ minden tájára, kérelem folytán árjegyzékek bérmentve küldetnek meg egy külön ezen üzlet rendelkezésére álló vasúti pályaudvarból, ahol a megvásárolás alá eső butor és egyéb árucikknek jutnak feladásra. Az „AU BON MARCHÉ” raktárai csupán csak újdonságok raktári céljára épültek, legnagyobb mérvűek, legjobban ellátva és legjobban berendezve. A mi hasznosat, kényelmeset és jót az ész csak kigondolhat, itt található, s e mellett még Páris nevezetességét is képezi ezen üzlet. Minden nyelvű tolmácsok állanak az idegen közönség rendelkezésére, kik az „Au Bon Marché”-t meglátogatják. A párisi magyar közönség főleg itt vásárol, nemkülönben a világ tájáról jövő utazók is. Meg is érdeklődnek a látogatottságot, mert mindent elkövet, hogy raktárainban a jó, szép és új minden fajtában képviseltessék; az által lehetséges ez, hogy folyton óriási mérvben lévő látogató, árucikkeiket naponta megújítja. A mostani kiállítási évre különösen nagy előkészületek történtek, úgy hogy a látogató idegen közönség eddig soha nem látott, nem képzelt mérveket fog tapasztalni az Au Bon Marché-ban, mely a maga nemében egyedül a világon. Az Au Bon Marché-nak se bizományi, se más raktára nincs, sem Franciaországban, sem a külföldön és kéri vevőt, hogy hasonvív, de vele semmiféle összeköttetésben nem levő üzletektől óvakodjék, mert ezek nevét bitorolják. Az „Au Bon Marché” az 1889-iki kiállításban részt vevő 1-1. zár 18. szám: butorzat, függönyök és tapétákkal; 2-szor 35. szám: női, férfi és gyermekfehérneművel; 3-szor 36. szám: női és gyermekruhák, férfi és fiúöltönyökkel; 4-szer: a közgazdasági osztályban.

Mauthner-féle «kiállítási fűmagkeverék».
Mauthner-féle margitszigeti fűmagkeverék».
«Finom rövidszálú eredeti angol perje».

MAUTHNER ÖDÖN
MAGKERESKEDÉSE
József főherceg ö. es. k. fens. udv. szállítója.
Budapest, Koronaherzeg-utca 18. szám alatt.

Latzkovits A.

a mélyen tiszt. hölgyvilág szives figyelmébe ajánlja
illatszert- és piperezsapatok üzletét
Andrássy-út 3. szám alatt,

hol dúsz választék található finom s olcsó, de csakis a legjelesebb bel- és külföldi gyárosok készítményéből, u. m.: illatszerek, kézi szappanok, hölgyporok, szájjavítók, fogporok, paszták, fog-, haj-, köröm- és ruha-kefék, fésűk és hajtak. női és uri pipere-cikkben, igen jutányos árak mellett.

VERA-FORRÁS.

VÉGHLES-SZALATNA-n (Zólyom-m.)
Budapesti főraktár
Erzsébet-körút 38-ik szám alatt.
Telephon-összeköttetés.
Számos raktár a vidéken.

50 év óta sikerrel használtatik!

arezenőcs és Salvátor-szappan.
Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló **Salvátor-gyógyszertárban,** Eszéken, felsőváros, Dienes J. C.-nél kapható.
1 tégely Spitzer-kenőcs 50 és 35 kr. 1 drb Salvátor-szappan 50 kr. Hatásos előmozdították a Spitzer-féle salakos mosdóviz használata által. 1 üveg 50 kr. Ajánlom legakcsább bőrtisztítási célra a «Mille arezenőcsöt» 1 tégely 60 kr. Kétféle Lyoni rizzop 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr.
Mintán többféle utazások léteznek, a Spitzer- és Mille-kenőcshez használható szappanban saját cézem meg van nyomva és csak ezen cégemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódinak; a Spitzer-kenőcs fűdelén pedig a Salvátor-jei domboru nyomásban van feltüntetve. **Török József** gyógyszerárban, király-utca 12. Postai megrendelések utánvelet mellett azonnal pontosan elkészítetnek.

1889. ápril. 148. sz. 1889. ápril. BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszt
GYULAI PÁL.

TARTALOM:

A magyar nyelv apologiája. — Simonyi Zsigmondtól.
Egy ősi emberfajtaról Ázsia keleti szélén. (III.) — Török Auréltól.
Bethlen Gábor udvara. — Acásdy Ignácztól.
Palacky Ferenc és a magyarok. (II.) — Gömöri Havas Sándortól.
Az Atlasz-család. Regény. (II.) — Csiky Gergelytől.
Későn érkezett. Rajz. — Tutsek Annától.
Költemények: A töprengő. — Lévy Józseftől. — Mad river, a fehér hegycs. — Longfellow után, angoltól Szász Bélától.
Kazinczy Ferenc Hamlet-fordítása. — Bayer Józseftől.
Értesítő. Csiky G.: Az elvált asszony. — t. — Concha Gy. Ujkori alkotmányok. — V. K. — Janssen H.: Márczen und Sagen des Esthischen Volkes. — V. B. — A francia párkamara vitái az elsőszültségi jogról. — P. Á.
Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes ktláddal egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapest.

Kwizda köszvényfolyadékja

évek óta kipróbált háziszert
csúsz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszerárban.

Egy üveggel 1 frt o. é.
Naponkinti postai szétküldés a fő-letét által.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS,
oztrák cs. kir. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszerár Korneuburgban, Bécs mellett.

KÁRPIT gyári raktár

JERK ÉS SCHUSCHITZ
Budapest, V., Nádor-utca 1. sz. alatt,
Bécs, I. Getreidemarkt 2.
ajánlja dúsz választék raktárát mindenemű papir-kártyákban 8 méter hosszn 50 cent. szélességben 12 kr.-tól fölfele. Minták és költségtérvek díjmentesen.

BUDAPESTEN, Kerepesi út 36. sz. Kívánatra ingyen és bérmentve kapja mindenki a most megjelent árjegyzéket 300 képpel, melyben a hangszerek legutolsó vívmányai ábrázolva vannak. — **Harmonika-füvola** 12 billentyűvel, fin. hangokkal, melyek a szájukba való befúvás által működnek. Mindenkiékné igen alkalmas mulató-eszköz. — Késmény és nagynak egyaránt alkalmas. — Ár 2 frt. — Harmonikon és harmonika-árjegyzékkel külön szolgálók.

EGYETÉRTÉS

Lengyel módra készített **narancs-pálinka.**
Fackh Gedoné gyártmánya Badacsonyan
0.2 literes üvege 40 kr.
Főraktár Brázy Kálmánnál Budapest, Muzeum-körút 23.

VASÁRNAPI UJSÁG

17. SZÁM. 1889. BUDAPEST, ÁPRILIS 28. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre 4 * Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK: egész évre 3 frt félévre 3 * Külföldi előfizetésekre a postaiag megfizetett vitaditj lecsatolandó

RÓNAY JÁCZINT.

1814—1889.
Kevés életpálya volt viszontagságokban, küzdelmekben oly gazdag, meglepő fordulatokban olyan változatos s emberi és hazafiúi erényekkel annyira ékeskedő, mint az, mely e hó 17-én Rónay Jácint elhunytával Pozsonyban véget ért.

Szerzetesnek indult, tudós és tanár lett, majd táborig pap és hazafias szónok, aztán bujdosó, külföldre menekült hontalan, a ki végső ereje megfeszítésével kénytelen a megélhetésért küzdeni, de feltöri magát s becsületet szerez a magyar névnek a külföld előtt, mialatt a hazai művelődésnek is buzgó, lelkes munkása marad. Visszatérve a legnagyobb megiszteltetéseknek részese, melyekkel a polgártársak megisztelhetik kitűnő társukat, képviselő s előkelő állású hivatalnok a kormányánál, utóbb a királyi gyermekeinek a magyarok történetéből oktatója, ki-tüntetésekkel és egyházi méltóságokkal elhalmozott, az udvar kegyében s nemzete becsülésében álló érdemes aggyastyán, a ki áldást terjeszt környezetére s a kit most nagy és kicsi egyaránt megírat s tiszteltetl hajlik meg emlékezete előtt minden ember, látván, hogy körülötte hogyan változott meg minden, míg ő végleheletéig megmaradt változatlanul ugyanazon igaz embernek, a ki a szerencse verőfényében is ugyanaz, a mi volt a sorscsapások, a megpróbáltatások nehéz napjaiban.

Rónay Jácint János 1814 május 13-án Székes-Fehérváron született s elemi iskoláit szülővárosában, a gymnáziumot Esztergomban végző s aztán a tudományok ápolásával és oktatással foglalkozó Benczések rendébe lépett, melynek akkor anyai nagybátyja, Farkas Fülöp, volt a Neszora s melybe örömmel vettek föl a szelit, szellemes és szorgalmas ifjut. Novicziusi éveit Szent-Mártonban töltötte, a bölcsészeti tantárgyakat Győrött és Bakonybélben, a hittudományt négy éven át ismét Pannonhalmán hallgatta s 1836-ban beesküdt a szerzetbe s három évre rá áldozó pappá szenteltetett.
Ifjúkori tanulmányában kitűnő férfiak vezették, így Majer József, a jeles hitiszónok és írő, a költői lelku Balás Teofil, a tudós Beely Fidel, Guzmics Izidor, Hollósy Jusztinián és mások, a kik szeretettel működtek a jeles ifju lelki tehetségeinek fejlesztésén, ki már tanulókorában ha kellett latin, vagy magyar hnyunusokat köl-tött, iskolai színműveket írt s azokban fol-

lépett, a vegtani labororiumban foglalkozott, a mellett szépen írt és ügyesen rajzolt s kedvelve gyakorolta a zenét, úgy, hogy képességei teljes harmoniában fejlődhetek minden irányban.
Mintán pappá szenteltetett, mint főapáti

szertartó nyert a pannonhalmi udvarnál alkalmazást, de már a következő évben — 1840-ben — mint a bölcsészeti tanára működött a Benczések győri lyezeumában. Előadásában a gyakorlati, könnyen érthető népies irányt követte, a mi azokat fölötté népszerűeké is tette. Bölcsé-

Koller Károly fényképe után rajzolta Hirsch Nelli.

RÓNAY JÁCZINT.